

בט"ו בשבט התקיים טקס חלוקת הפרסים ע"ש עמוס דה-שליט לשנת תשנ"ד. להלן הדברים שנשאה בטקס ד"ר בת שבע אלון, מ"מ ראש המחלקה להוראת המדעים, מכון ויצמן למדע ויו"ר ועדת הפרסים.

פרס עמוס דה-שליט לדב לוי

דב לוי, חבר קיבוץ מנרה, מלמד 25 שנה מתמטיקה - פיסיקה בביה"ס הר וגיא. כולנו מכירים אותו בכינוי "דובה" והרשו לי להשתמש בכינוי זה.

למידת הפיסיקה בכיתותיו של דובה מתבצעת באופן בו כולנו מאמינים שצריך ללמוד פיסיקה: שילוב הלימוד התיאורטי בהתנסות במעבדה, תוך שימוש מושכל במחשב. גישתו של דובה בהוראת הפיסיקה מדגישה למידה. הוא מתכנן עבור תלמידיו אתגרים מרתקים ומנווט אותם, ככל האפשר, לפיתוח חשיבה עצמאית בתחום הפיסיקה. שליטתו בתחום הנסיוני ובתחום השימוש במחשב מאפשרת לתמוך היטב בתהליך זה.

באותה רוח, חיבר דובה, עם חברים נוספים בביה"ס, תכנית לימודים אינטגרטיבית המשלבת לימודי פיסיקה, מתמטיקה, אלקטרוניקה ומחשבים. תוכנית זו הנקראת "לימודים עתירי מדע" מהווה אתגר לימודי ייחודי לתלמידים מצטיינים בחטיבה העליונה. במהלך הכיתות ייבוי לומדים תלמידים המשתתפים בתוכנית זו 20 ש"ש, היקף המאפשר העמקה בתחום הידע המשולב.

את גישתו להוראת הפיסיקה יישם דובה בפיתוח תוכנת החקר Explorer של לוגל ובשילוב המעבדה הממוחשבת במערכת זו. דובה היה שותף להקמת לוגל ב-1985 בקרית שמונה, והוא הדמות המרכזית בה בנושא פיתוח השימוש במחשבים להוראת הפיסיקה. גישתו בתחום זה היא חלוצית בארץ ובעולם, ותוכנת ה-Explorer נחשבת לאחת התוכנות המתקדמות ביותר בתחום הוראת המדעים בעולם. יחד עם הגישה היצירתית בפיתוח הלומדה, מצטיינת עבודתו של דובה בקפדנות מדעית ללא פשרות! התפיסה החינוכית הבאה לידי ביטוי בלומדה, מדגישה את מעמדו של המורה והתלמיד כחוקרים, ומציבה בפניהם אתגרים, המשלבים ניסויים ממוחשבים, איסוף נתונים וניתוחם.

למרות העיסוק האינטנסיבי בעבודת הפיתוח מקדיש דובה זמן לא מבוטל להשתלמויות מורים. בהשתלמויות אלה מקרין דובה ידע מעמיק והתלהבות בהעברת המסר החינוכי בו הוא מאמין, יחד עם צניעות וגישה חמה לעמיתים. הטמעת גישתו בקרב מורים אינה קלה, היא דורשת שינוי במטרות הוראת הפיסיקה, שלא תמיד עולות בקנה אחד עם המטרה המקודשת, שהיא רכישת מיומנות בפתרון בעיות לקראת בחינת הבגרות. יחד עם זאת, אין ספק שבשנים האחרונות חלה תזוזה בעמדת קהילת מורי הפיסיקה. יש לצפות שהשינויים בבחינות הבגרות, להם אנו עדים מדי שנה, אף יעמיקו מגמה זו.

ולסיום אציין את התרשמות הועדה מהעובדה, שלמרות העיסוק האינטנסיבי בעבודת הפיתוח, והתהילה המוענקת ליצירותיו של דובה, הוא מקפיד להמשיך וללמד בבית הספר. הוא אינו מוכן לוותר על מגע ישיר ויומיומי עם תלמידים ומורים, מגע בו הוא משלב כושר הוראה גבוה עם ליווי חינוכי מעולה.

פרס המחלקה להוראת המדעים לצבי גלר

צבי גלר יצא בשנה זו לגמלאות וחשבנו שמן הראוי לציין מאורע זה. כפי שמבינים כל אלה שמכירים את צבי, יציאה לגמלאות היא רק אקט פורמלי, ובאופן מעשי ממשיך צבי להשתתף בעבודת הקבוצה באופן מלא. יש מן הסמליות בעובדה שצבי מקבל פרס ביום זה, המוקדש לזכרו של עמוס דה-שליט, שכן צבי היה שותף בקבוצת המורים והמדענים שהתגבשה סביב עמוס דה-שליט בשנות הששים והובילה לשינויים משמעותיים בהוראת הפיסיקה בארץ.

אחד היתרונות בהענקת פרס לצבי היא העובדה שאין צורך לעמול רבות בהסברים מדוע מגיע לו פרס, ואין צורך להציגו בפני קהילת המורים, שכן הוא מוכר ואהוד וכולם מכירים את תרומתו הסגולית להוראת הפיסיקה. עבורנו, חברי הקבוצה במכון ויצמן, מהווה צבי מודל לאיש צוות אידאלי - אדם המוכן לעזור לכל מי שפונה אליו, משתף פעולה בכל נושא, פתוח, יצירתי ומעמיק, וממשיך להתחדש ולחדש בתחום הוראת הפיסיקה.

אני מאחלת לך בשם צוות המחלקה שנים רבות נוספות של פעילות ברוכה ולמען ויצמן.

מכתב הברכה לצבי גלר נשלח על-ידי פרופ' אורי גניאל, ראש המחלקה להוראת המדעים, הנמצא בשנת שבתון בחו"ל. נוסח המכתב מובא בעמוד 10.